Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

26 päivänä huhtikuuta 2012*

Tuomioistuimen toimivalta sekä tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa — Asetus (EY) N:o 2201/2003 — Alaikäinen lapsi, jonka asuinpaikka on Irlannissa, jossa hän on ollut useita kertoja sijoitettuna — Aggressiivinen käytös, joka on vaaraksi lapselle itselleen — Päätös lapsen sijoittamisesta suljettuun hoitolaitokseen Englannissa — Asetuksen asiallinen soveltamisala — 56 artikla — Kuulemis- ja hyväksymismenettelyt — Velvollisuus tunnustaa tai julistaa täytäntöönpanokelpoiseksi päätös lapsen sijoittamisesta suljettuun hoitolaitokseen — Väliaikaiset määräykset — Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely

Asiassa C-92/12 PPU,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka High Court (Irlanti) on esittänyt 16.2.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.2.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Health Service Executive

vastaan

S. C. ja

A. C.,

Attorney Generalin

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. N. Cunha Rodrigues sekä tuomarit U. Lõhmus, A. Rosas (esittelevä tuomari), A. Ó Caoimh ja A. Arabadjiev,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen 16.2.2012 päivätyn pyynnön, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.2.2012 ja jossa pyydetään ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä kiireellisessä menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 104 b artiklan mukaisesti,

ottaen huomioon 29.2.2012 tehdyn toisen jaoston päätöksen, jolla mainittu pyyntö hyväksyttiin,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 26.3.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Health Service Executive, edustajinaan advocate A. Cox, F. McEnroy, SC, ja S. McKechnie, BL,

— S. C., edustajinaan G. Durcan, SC, B. Barrington, BL, ja advocate C. Ghent,

— A. C., edustajinaan C. Stewart, SC, F. McGath, BL, solicitor N. McGrath ja advocate C. Dignam,

— Irlanti, asiamiehenään E. Creedon, avustajinaan C. Corrigan, SC, C. Power, BL, ja K. Duggan,

— Saksan hallitus, asiamiehenään J. Kemper,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään H. Walker, avustajanaan barrister M. Gray,

— Euroopan komissio, asiamiehinään M. Wilderspin ja D. Calciu,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (EUVL L 338, s. 1; jäljempänä asetus) ja erityisesti kyseisen asetuksen 1, 28 ja 56 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Health Service Executive (terveydenhuoltoviranomainen, jäljempänä HSE) ja lapsi sekä hänen äitinsä ja jossa on kyse mainitun lapsen sijoittamisesta Englannissa sijaitsevaan suljettuun hoitolaitokseen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen johdanto-osan 2, 5, 16 ja 21 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Eurooppa-neuvosto piti Tampereen kokouksessaan oikeuden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta oikeudellisen yhteistyön kulmakivenä ja määritti tapaamisoikeuden ensisijaiseksi asiaksi.

– –

(5) Kaikkien lasten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi tämä asetus kattaa kaikki vanhempainvastuuta koskevat tuomiot, mukaan luettuina lastensuojelutoimenpiteet, riippumatta niiden yhteydestä avioliitto-oikeuden alaan kuuluviin menettelyihin.

– –

(16) Tämä asetus ei saisi estää jäsenvaltion tuomioistuimia kiireellisissä tapauksissa toteuttamasta siinä valtiossa olevia henkilöitä tai olevaa omaisuutta koskevia väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimenpiteitä.

– –

(21) Jäsenvaltioiden tuomioistuinten antamien tuomioiden tunnustamisen ja täytäntöönpanon olisi perustuttava keskinäisen luottamuksen periaatteeseen, ja tunnustamatta jättämisen perusteet olisi rajoitettava ainoastaan välttämättömimpiin.”

4 Asetuksen 1 artiklassa määritellään asetuksen soveltamisala. Mainitun artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään, että asetusta sovelletaan, riippumatta siitä millaisessa tuomioistuimessa asiaa käsitellään, siviilioikeudellisissa asioissa, jotka liittyvät vanhempainvastuun myöntämiseen, käyttämiseen, siirtämiseen, rajoittamiseen tai lopettamiseen. Asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa luetellaan aihealueet, joita 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetaan ja joihin kuuluu d alakohdan mukaan ”lapsen sijoittaminen sijaisperheeseen tai hoitolaitokseen”. Asetuksen 1 artiklan 3 kohdan g alakohdassa täsmennetään, että asetusta ei sovelleta lasten tekemien rikosten johdosta toteutettuihin toimenpiteisiin.

5 Asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) ’tuomioistuimella’ jäsenvaltioiden kaikkia viranomaisia, jotka ovat toimivaltaisia tämän asetuksen 1 artiklan mukaiseen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa;

– –

4) ’tuomiolla’ jäsenvaltion tuomioistuimen julistamaa – – vanhempainvastuuta koskevaa ratkaisua, riippumatta siitä, kutsutaanko sitä tuomioksi, päätökseksi, täytäntöönpanomääräykseksi vai joksikin muuksi;

– –

7) ’vanhempainvastuulla’ oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka liittyvät lapsen henkilöön tai omaisuuteen ja jotka jollakin luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on tuomioistuimen tuomion tai lain taikka voimassa olevan sopimuksen perusteella. Ilmaisu käsittää erityisesti oikeuden lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuden;

– –

9) ’oikeu[della] lapsen huoltoon’ lapsesta huolehtimiseen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia, varsinkin oikeutta päättää lapsen asuinpaikasta;

– –”

6 Asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia vanhempainvastuuta koskevissa asioissa, jos lapsen asuinpaikka on asian vireillepanoajankohtana kyseisessä jäsenvaltiossa.”

7 Asetuksen 15 artiklan mukaan pääasian käsittelyyn toimivaltaisen jäsenvaltion tuomioistuin voi poikkeuksellisesti ja tietyin edellytyksin siirtää asian toisen sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimeen, johon lapsella on erityisiä siteitä, katsoessaan, että viimeksi mainitulla tuomioistuimella on paremmat edellytykset käsitellä asiaa, ja kun se on lapsen edun mukaista.

8 Asetuksen 20 artiklan mukaan jäsenvaltion tuomioistuimet voivat toteuttaa kiireellisissä tapauksissa kyseisen jäsenvaltion laissa säädettyjä väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, jotka koskevat valtiossa oleskelevia henkilöitä, myös silloin, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuin on tämän asetuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan pääasian.

9 Asetuksen III luvun 1 jaksossa olevassa asetuksen 21 artiklassa, jonka otsikko on ”Tuomion tunnustaminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiossa annettu tuomio on tunnustettava muissa jäsenvaltioissa vaatimatta minkään erityisen menettelyn noudattamista.

– –

3. Jokainen, jonka etua tuomion tunnustaminen koskee, voi pyytää tämän luvun 2 jaksossa tarkoitetussa menettelyssä vahvistettavaksi, että tuomio on tunnustettava tai jätettävä tunnustamatta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän luvun 4 jakson soveltamista.

Kunkin jäsenvaltion komissiolle 68 artiklan mukaisesti toimittamassa luettelossa mainitun tuomioistuimen alueellinen toimivalta määräytyy sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa tunnustamista tai tunnustamatta jättämistä koskeva menettely pannaan vireille.

4. Jos kysymys tuomion tunnustamisesta tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, asiaa käsittelevä tuomioistuin voi ratkaista tuomion tunnustamista koskevan kysymyksen.”

10 Asetuksen 23 artiklassa, jonka otsikko on ”Vanhempainvastuuta koskevien tuomioiden tunnustamatta jättämisen perusteet”, luetellaan tilanteet, joissa vanhempainvastuuta koskevaa tuomiota ei tunnusteta ja joihin kuuluu kyseisen artiklan g kohdassa mainittu tilanne, jossa ”56 artiklassa säädettyä menettelyä ei ole noudatettu”.

11 Asetuksen III luvun 2 jaksossa olevassa 28 artiklassa, jonka otsikko on ”Täytäntöönpanokelpoiset tuomiot”, säädetään seuraavaa:

”1. Vanhempainvastuusta jäsenvaltiossa annettu tuomio, joka on siinä jäsenvaltiossa täytäntöönpanokelpoinen ja on annettu tiedoksi, pannaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa, kun se asiaan osallisen hakemuksesta on siellä julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi.

2. Yhdistyneessä kuningaskunnassa sellainen tuomio pannaan kuitenkin täytäntöön Englannissa ja Walesissa, Skotlannissa tai Pohjois-Irlannissa vasta kun se asiaan osallisen hakemuksesta on rekisteröity täytäntöönpanoa varten kyseisessä Yhdistyneen kuningaskunnan osassa.”

12 Asetuksen 31 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tuomioistuimen, jolle [täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskeva] hakemus on osoitettu, on annettava päätöksensä viipymättä, eikä henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, eikä lapsi voi menettelyn tässä vaiheessa esittää huomautuksia hakemuksen johdosta.

2. Hakemus voidaan hylätä ainoastaan jollakin 22, 23 ja 24 artiklassa mainituista perusteista.

3. Tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.”

13 Asetuksen 33 artiklassa annetaan kummallekin asianosaiselle oikeus hakea muutosta päätökseen, joka koskee hakemusta tuomion julistamisesta täytäntöönpanokelpoiseksi. Kyseisen artiklan 5 kohdassa todetaan, että ”hakemus tuomion täytäntöönpanokelpoisuudesta annetun ratkaisun muuttamiseksi on

jätettävä yhden kuukauden kuluessa ilmoituksen tiedoksiannosta. Jos sen henkilön asuinpaikka, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, on toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa päätös täytäntöönpanokelpoisuudesta annettiin, muutoksenhakuaika on kaksi kuukautta siitä päivästä, kun päätös on annettu tiedoksi joko hänelle henkilökohtaisesti tai hänen asunnollaan”.

14 Asetuksen 34 artiklassa, jonka otsikko on ”Muutoksenhakutuomioistuimet ja muutoksenhakukeinot”, säädetään, että muutoksenhakuun annettuun päätökseen saa hakea muutosta ainoastaan kunkin jäsenvaltion komissiolle 68 artiklan mukaisesti toimittamassa luettelossa tarkoitettuja menettelyjä käyttäen.

15 Asetuksen III luvun 4 jaksossa olevien 41 ja 42 artiklan mukaan tapaamisoikeus, joka on myönnetty jäsenvaltiossa annetussa täytäntöönpanokelpoisessa tuomiossa, ja lapsen palauttaminen, jota jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio edellyttää, on tunnustettava ja on pantavissa täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa ilman, että niitä on tarpeen julistaa täytäntöönpanokelpoisiksi, ja ilman, että niiden tunnustamista on mahdollista kiistää, jos tuomioon on liitetty tuomion antaneessa jäsenvaltiossa tuomion antaneen tuomarin todistus.

16 Asetuksen IV luku, jonka otsikko on ”Keskusviranomaisten välinen yhteistyö vanhempainvastuuta koskevissa asioissa”, sisältää 53–58 artiklan. Asetuksen 53 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi keskusviranomainen avustamaan tämän asetuksen soveltamisessa ja määriteltävä sen tai niiden alueelliset tai asiakohtaiset tehtävät.

17 Asetuksen 55 artiklan otsikko on ”Yhteistyö vanhempainvastuuta koskevissa erityiskysymyksissä”, ja sen d alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Keskusviranomaisten on toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen tai sen pyynnöstä, jolla on vanhempainvastuu, tehtävä yhteistyötä yksittäisissä tapauksissa tämän asetuksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Niiden on sitä varten jäsenvaltionsa henkilötietojen suojaa koskevaa lainsäädäntöä noudattaen joko suoraan taikka viranomaisten tai muiden elinten välityksellä ryhdyttävä kaikkiin asianmukaisiin toimiin:

– –

d) sellaisten tietojen ja avun antamiseksi, joista on hyötyä tuomioistuimille 56 artiklan soveltamisessa.”

18 Asetuksen 56 artiklassa, jonka otsikko on ”Lapsen sijoittaminen toiseen jäsenvaltioon”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos 8–15 artiklan nojalla toimivaltainen tuomioistuin suunnittelee lapsen sijoittamista hoitolaitokseen tai sijaisperheeseen ja jos sijoittaminen tapahtuu toisessa jäsenvaltiossa, tuomioistuin kuulee ensin viimeksi mainitun jäsenvaltion keskusviranomaista tai sen muuta toimivaltaista viranomaista, jos kyseisessä jäsenvaltiossa edellytetään viranomaisen toimintaa silloin, kun lapsi sijoitetaan siinä valtiossa.

2. Päätös 1 kohdassa tarkoitetusta sijoittamisesta voidaan tehdä pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa ainoastaan, jos pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on hyväksynyt sijoittamisen.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu kuuleminen ja hyväksyntä määräytyy pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

4. Jos toimivaltainen tuomioistuin päättää 8-15 artiklan nojalla lapsen sijoittamisesta sijaisperheeseen ja jos sijoittaminen tapahtuu toisessa jäsenvaltiossa ja jos viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa ei edellytetä viranomaisen myötävaikutusta silloin, kun lapsi sijoitetaan siinä valtiossa, tuomioistuin ilmoittaa asiasta viimeksi mainitun jäsenvaltion keskusviranomaiselle tai toimivaltaiselle viranomaiselle.”

Asiaa koskevat Irlannin oikeussäännöt

19 Ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 104 artiklan 5 kohdan nojalla osoitettuun selvityspyyntöön annetusta vastauksesta ja A. C:n esittämistä huomautuksista ilmenee, että Irlannin oikeudessa ei ole olemassa mitään lainsäädäntöä, johon toimivalta hyväksyä alaikäisen sijoittaminen suljettuun hoitolaitokseen hoitoa ja kasvatusta varten tai säännellä sitä perustuisi, onpa kyseinen hoitolaitos mainitussa valtiossa tai sen ulkopuolella. High Court on kuitenkin katsonut, että sillä on toimivalta ratkaista tällaisia pyyntöjä, jotka koskevat suljettuun hoitolaitokseen sijoittamista.

20 Oikeuskäytäntöön pohjautuvat periaatteet, jotka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt, on tarkoitus korvata lainsäädännöllä. Mainittu järjestelmä on sisällytetty lastensuojelulain muutokseen (Child Care (Amendment) Act 2011), mutta se ei ole vielä tullut voimaan.

21 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Irlannin oikeudessa High Courtin käsiteltäväksi voidaan saattaa pyyntö, joka koskee lapsen sijoittamista suljettuun hoitolaitokseen suojelutarkoituksessa. Mainittu tuomioistuin voi omaa perustuslakiin perustuvaa lapsen oikeuksien suojaamista ja puolustamista koskevaa toimivaltaansa käyttäen määrätä poikkeuksellisesti ja lyhyiksi ajanjaksoiksi, että lapsi sijoitetaan suljettuun hoitolaitokseen suojelutarkoituksessa lapsen edun vuoksi ja sillä edellytyksellä, että on olemassa hoidollisia syitä, joiden vuoksi kyseinen sijoitus on perusteltu. Tässä tarkoituksessa se voi sallia lapsen sijoittamisen ulkomailla sijaitsevaan suljettuun hoitolaitokseen. Tällaiset päätökset tehdään vain väliaikaisesti, ja tuomioistuin tarkastelee niitä uudelleen säännöllisesti ja perusteellisesti yleensä kuukausittain.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

Pääasian tosiseikat

22 S. C. on alaikäinen lapsi, joka on Irlannin kansalainen ja jonka asuinpaikka on Irlannissa. Hänen äitinsä A. C. asuu Lontoossa (Yhdistynyt kuningaskunta). Ennakkoratkaisupyynnössä ei ilmoiteta hänen isänsä asuinpaikkaa.

23 Lapsi annettiin HSE:n, joka on Irlannissa valtion huostaanottamista lapsista vastaava viranomainen, huostaan huoltajan suostumuksella vuonna 2000. District Court antoi 20.7.2000 HSE:lle huostaanottomääräyksen, jolla S. C. määrättiin vuoden 1991 lastensuojelulain (Child Care Act, 1991) 18 §:n mukaisesti HSE:n huollettavaksi siihen asti, kunnes hän täyttää 18 vuotta.

24 S. C:llä on ollut hyvin nuoresta iästä lukien useita sijoituspaikkoja sijaisperheissä sekä avoimissa tai suljetuissa Irlannissa sijaitsevissa hoitolaitoksissa.

25 S. C. on erityisen haavoittuvainen, ja hänellä on erityinen suojelun tarve. Hän on karannut useita kertoja sijoituspaikoistaan, ja hänen käyttäytymistään luonnehtii toistuva riskinotto, väkivalta ja aggressiivisuus sekä itsetuhoisuus.

26 Viimeisin sijoitus suljettuun hoitolaitokseen Irlannissa on epäonnistunut. Lapsi on eristäytynyt ja kieltäytynyt osallistumasta hoito-ohjelmaansa, ja hänen tilanteensa on nopeasti heikentynyt. Hän on karannut ja yrittänyt itsemurhaa useita kertoja.

27 Kaikki terveydenhuoltoalan ammattilaiset ovat yhtä mieltä siitä, että lapsi tarvitsee omaksi suojakseen uuden hoitojakson suljetussa hoitolaitoksessa kliinistä arviointia sekä asianmukaisia hoitotoimenpiteitä varten. He katsovat kuitenkin, että Irlannissa ei ole laitosta, joka vastaisi S. C:n erityistarpeita.

28 Näiden erityisolosuhteiden vuoksi HSE katsoi, että lapsen hoidon, suojelun ja hyvinvoinnin tarpeet edellyttivät sitä, että hänet sijoitetaan kiireellisesti Englannissa sijaitsevaan suljettuun hoitolaitokseen. Hoitolaitoksen valinnassa vaikuttaa olleen määräävää se, että S. C. on jatkuvasti ilmaissut toiveensa olla lähempänä äitiään ja että mikään muu vaihtoehtoinen sijoituspaikka ei voi paremmin vastata S. C:n erityistarpeisiin.

29 HSE on pyytänyt High Courtia antamaan kiireellisesti väliaikaisen määräyksen S. C:n sijoittamisesta valittuun Englannissa sijaitsevaan suljettuun hoitolaitokseen.

Asetuksen 56 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely, jonka tarkoituksena on, että pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen hyväksyy sijoittamisen

30 HSE ilmoitti 29.9.2011 Irlannin keskusviranomaiselle High Courtissa vireillä olevasta asiasta, joka koski lapsen sijoittamista toiseen jäsenvaltioon asetuksen 56 artiklan nojalla. HSE korosti, että Englannin ja Walesin keskusviranomaiselta oli saatava asetuksen 56 artiklassa säädetty hyväksyntä S. C:n sijoittamiselle. Irlannin keskusviranomainen vastasi HSE:lle, että mainitun artiklan mukainen hyväksymispyyntö oli esitetty Englannin ja Walesin keskusviranomaiselle.

31 International Child Abduction and Contact Unit (ICACU), joka toimi Lord Chancellorin, joka on Englannin ja Walesin keskusviranomainen, lukuun, sekä Official Solicitor (Englannin ja Walesin keskusviranomaisen hallinnosta vastaava taho) lähettivät 25.10.2011 Irlannin keskusviranomaiselle kyseisen suljetun hoitolaitoksen ja sen kaupungin, jossa kyseinen hoitolaitos sijaitsi, kaupunginhallituksen viralliselle kirjepaperille kirjoitetun kirjeen, jonka he esittivät olevan peräisin kyseiseltä paikallisviranomaiselta. Mainitussa kirjeessä ilmoitettiin, että suljettu hoitolaitos oli hyväksynyt S. C:n sijoittamisen.

32 ICACU ja Official Solicitor toimittivat Irlannin keskusviranomaiselle 10.11.2011 suljetulta hoitolaitokselta kirjeen, jossa mainittu hoitolaitos vahvisti, että se pystyi tarjoamaan S. C:lle sijoituspaikan asetuksen 56 artiklassa säädetyllä tavalla. Kyseiset viranomaiset ilmoittivat lopettavansa asian käsittelyn, koska sijoitus oli näin vahvistettu.

High Courtin antama sijoitusmääräys

33 High Court katsoi vanhempainvastuuta koskevan toimivaltansa puitteissa 2.12.2011, että S. C:n hyvinvointi edellytti sitä, että hänet siirretään kiireellisesti Englannissa sijaitsevaan suljettuun hoito- ja kasvatuslaitokseen. Se määräsi siis S. C:n sijoittamisesta mainitunlaiseen erikoistuneeseen hoitolaitokseen Englantiin lyhytaikaisena väliaikaisena toimenpiteenä, ja hänen sijoittamisensa ja hyvinvointinsa edellytyksiä oli määrä arvioida säännöllisesti uudelleen tuomioistuimessa. Tällainen sijoitus, joka käsittää tahdosta riippumattoman laitoshoidon, tunnetaan Irlannin oikeudessa nimellä ”secure care” (jäljempänä pakkohoito).

34 Väliaikaisessa määräyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut erityisesti, että Englannin ja Walesin keskusviranomainen oli antanut asetuksen 56 artiklan 2 kohdassa edellytetyn hyväksynnän ja ettei kyseinen hyväksyntä ollut ristiriidassa asetuksen eikä lain säännösten kanssa. Se korosti, että asian kiireellisyyden vuoksi kysymystä mahdollisesta asetuksen mukaisesta sijoitusmääräyksen tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta menettelystä Englannissa ja Walesissa ei ollut ratkaistu.

35 HSE siirsi mainitun määräyksen nojalla S. C:n Englantiin, missä lapsi on sittemmin ollut pakkohoidossa. Siirtohetkellä HSE ei ollut pyytänyt Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sijoittamista koskevan määräyksen täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista.

Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä oleva menettely

36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut, että kaikki asian asianosaiset lasta itseään lukuun ottamatta ovat yhtä mieltä siitä, että sijoittaminen suljettuun hoitolaitokseen vastaa lapsen erityistarpeita. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää kuitenkin useita seikkoja ongelmallisina, kun otetaan huomioon asianosaisten huomautukset ja sille esitetty todistelu.

37 Ensinnäkin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että on ratkaistava kysymys siitä, kuuluuko 2.12.2011 annettu määräys asetuksen soveltamisalaan, koska mainittu määräys koskee tointa, jolla riistetään vapaus.

38 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle esitetyistä todisteista ei selvästi ilmene, mikä erityinen elin Englannin oikeudessa on nimenomaisesti nimetty asetuksen 56 artiklassa tarkoitetuksi ”toimivaltaiseksi viranomaiseksi”.

39 Ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle esitetyssä valaehtoisessa todistuksessa Englannin ja Walesin keskusviranomainen nimittäin ilmoitti, ettei se ole asetuksen 56 artiklassa tarkoitettu ”toimivaltainen viranomainen” ja ettei ollut olemassa tiettyä kyseisessä artiklassa tarkoitettua toimivaltaista viranomaista, joten tätä tehtävää saattoivat hoitaa eri elimet.

40 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että käytännössä mainitussa artiklassa edellytetyn hyväksynnän näyttää antavan hoitolaitos, johon lapsi sijoitetaan. Intressiristiriita voisi aiheutua, jos jonkin jäsenvaltion tuomioistuin voisi määrätä lapsen sijoitettavaksi hoitolaitokseen toisessa jäsenvaltiossa ja kyseinen hoitolaitos itsessään olisi ”toimivaltainen viranomainen”, koska se voisi hyötyä taloudellisesti sijoittamisesta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että sen kuuleman asiantuntijan mukaan asetuksen 56 artiklassa edellytetty hyväksyntä pitäisi saada julkiselta elimeltä.

41 Kolmanneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii määräyksen, jolla S. C. sijoitetaan, tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista.

42 Se toteaa, että jos lapsen sijoitusmääräyksen tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskeva menettely on aloitettava ja päätettävä ennen kuin lapsi sijoitetaan jäsenvaltion päätöksellä toiseen jäsenvaltioon, tämä voisi käytännössä tehdä asetuksesta tehottoman kiireellisissä tilanteissa. Jos lapsi toisaalta sijoitetaan vastaanottavan jäsenvaltion hoitolaitokseen ennen tällaisen menettelyn päättymistä ja sijoittamista koskeva määräys on tehoton ennen tätä päättymistä, lapsen etu ja erityisesti hänen suojelunsa voisi myös vaarantua.

43 Ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle esitetyn todistelun pohjalta se pohtii, voivatko Yhdistyneen kuningaskunnan asiassa merkitykselliset viranomaiset toteuttaa laillisesti toimenpiteitä 2.12.2011 annetun määräyksen nojalla, erityisesti kun kyseistä määräystä ei vielä ole julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi. Jos tällaiset toimenpiteet ovat käytettävissä ainoastaan siten, että englantilaiset tuomioistuimet toteuttavat asetuksen 20 artiklan mukaisesti väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, silloin tuomioistuin, joka ei ole S. C:n asuinpaikan tuomioistuin, voisi tehdä hänen suojeluaan koskevia merkittäviä päätöksiä pitkäksi ajanjaksoksi ja hänen sijoittamisensa ja hoitolaitokseen sulkemisensa kannalta kriittisenä ajankohtana. Tällainen tilanne olisi vastoin yhtä asetuksen perustavanlaatuisista tavoitteista.

44 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, miten tulisi menetellä tilanteessa, jossa on selvää, että hoitolaitokseen sulkeminen ei ole asetuksen mukaista, ja onko S. C:llä oikeus yksinkertaisesti lähteä hoitolaitoksesta, jonne hänet on nyt suljettu, kun kaikki osapuolet, lasta itseään lukuun ottamatta, ovat yhtä mieltä siitä, että hänen oma etunsa vaatii sinne jäämistä väliaikaisesti.

45 Kansallisen tuomioistuimen mukaan esitetystä todistelusta ilmenee neljänneksi, että aina kun lapsen pakkohoidon jatkamisesta annetaan uusi määräys, voidaan edellyttää asetuksen 56 artiklan mukaisia uusia hyväksyntöjä ja uusia sijoitusmääräyksen tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevia hakemuksia.

46 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tällaisella vaatimuksella määräysten uusimisen yhteydessä olisi vakavia vaikutuksia kyseisen tuomioistuimen määräysten täytäntöönpanoon käytännössä ja niiden tehokkuuteen tai S. C:n kaltaisten lasten sijoitusten jatkuvuuteen. Vaatimus uudesta hyväksynnästä ja uudesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta kunkin tällaisen määräyksen uusimisen yhteydessä vaarantaisi sijoitusjärjestelmän tarkoituksen toteutumisen.

47 Arvioidakseen, mikä on paras tapa suojata lapsen etua pääasiassa, ja ratkaistakseen, onko hänen sijoittamistaan Englannissa sijaitsevaan suljettuun hoitolaitokseen jatkettava, High Court on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Kuuluuko määräys, jossa määrätään lapsen sulkemisesta määräajaksi toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoito- ja kasvatuslaitokseen, – – asetuksen – – asialliseen soveltamisalaan?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, mitä velvoitteita – – asetuksen – – 56 artiklasta seuraa kuulemis- ja hyväksymismekanismin osalta tällä tavoin hoitolaitokseen suljettavan lapsen tehokkaan suojelun varmistamiseksi?

3) Kun jäsenvaltion tuomioistuin on suunnitellut lapsen sijoittamista määräajaksi toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen ja saanut tämän valtion hyväksynnän – – asetuksen – – 56 artiklan mukaisesti, onko lapsen sijoittamisesta määräajaksi toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen määräävän tuomioistuimen määräys tunnustettava ja/tai julistettava täytäntöönpanokelpoiseksi tässä toisessa jäsenvaltiossa ennakkoedellytyksenä sijoittamisen toteuttamiselle?

4) Onko lapsen sijoittamisesta määräajaksi toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen määräävän ja tämän jäsenvaltion hyväksynnän – – asetuksen – – 56 artiklan mukaisesti saaneen tuomioistuimen määräyksellä oikeusvaikutuksia tässä toisessa jäsenvaltiossa ennen kuin määräys on tunnustettu ja/tai julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi tällaista tunnustamista ja/tai täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevan menettelyn mukaisesti?

5) Kun lapsen sijoittamisesta määräajaksi toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen – – asetuksen – – 56 artiklan mukaisesti määräävän tuomioistuimen määräyksen voimassaoloa jatketaan uudeksi määräajaksi, onko 56 artiklassa tarkoitettu toisen jäsenvaltion hyväksyntä saatava jokaisen voimassaolon jatkamisen yhteydessä?

6) Kun lapsen sijoittamisesta määräajaksi toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen – – asetuksen – – 56 artiklan mukaisesti määräävän tuomioistuimen määräyksen voimassaoloa jatketaan uudeksi määräajaksi, onko määräys tunnustettava ja/tai pantava täytäntöön tässä toisessa jäsenvaltiossa jokaisen voimassaolon jatkamisen yhteydessä?”

Kiireellinen menettely

48 High Court on pyytänyt, että tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelyyn sovellettaisiin työjärjestyksen 104 b artiklassa tarkoitettua kiireellistä menettelyä.

49 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on perustellut tätä pyyntöä ilmoittamalla yhtäältä, että asia koskee lasta, joka on vastoin hänen tahtoaan suljettu hänen suojelemisekseen hoitolaitokseen. Mainittu tuomioistuin tuo esiin toisaalta, että kyse on myös lapsen, jonka asuinpaikka on Irlannissa, huoltoa koskevasta oikeudenkäynnistä ja että kyseinen tuomioistuin on sijoittanut lapsen suljettuun hoitolaitokseen, joka sijaitsee eräässä toisessa jäsenvaltiossa, jossa edellä mainitun tuomioistuimen toimivalta riippuu siitä, sovelletaanko asetusta sijoittamista koskevaan oikeudenkäyntiin, ja siten vastauksesta esitettyihin kysymyksiin. Selvityspyyntöön antamassaan vastauksessa mainittu tuomioistuin on korostanut sitä, että lapsen tilanne edellyttää kiireellisiä toimenpiteitä. Lapsi lähestyy täysi-ikäisyyttä, minkä jälkeen hän ei enää kuulu ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella lastensuojelun alalla olevan toimivallan piiriin, ja hänen tilansa edellyttää, että hänet sijoitetaan suljettuun hoitolaitokseen lyhyeksi ajanjaksoksi ja että otetaan käyttöön rajoitettua ja lisääntyvää vapautta koskeva ohjelma sen mahdollistamiseksi, että hänet sijoitettaisiin perheensä luokse Englantiin.

50 Näin ollen unionin tuomioistuimen toinen jaosto on esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan päättänyt 29.2.2012 hyväksyä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnön ennakkoratkaisupyynnön käsittelemisestä kiireellisessä menettelyssä.

Alustavat huomautukset

51 Samaan aikaan ennakkoratkaisupyynnön kanssa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on määrännyt HSE:n pyytämään High Court of Justice (England & Wales), Family Divisionin (Yhdistynyt kuningaskunta) apua asetuksen 20 artiklan nojalla sen varmistamiseksi, että Englannissa sijaitseva suljettu hoitolaitos ottaa lapsen vastuulleen ja tosiasiallisesti pitää lapsen hoitolaitoksessa odotettaessa unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisua käsiteltävänä olevassa asiassa.

52 HSE teki 24.2.2012 High Court of Justice (England & Wales), Family Divisionille asetuksen 20 artiklan nojalla väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia koskevan hakemuksen, joka koski S. C:n sijoittamista Englantiin. Samana päivänä viimeksi mainittu tuomioistuin hyväksyi mainitun hakemuksen. Väliaikaisesti määrättiin erityisesti, että niin kauan, kuin High Court of Justice ei ole muuta päättänyt, S. C:n on asuttava Englannissa sijaitsevassa suljetussa hoitolaitoksessa saadakseen siellä tarvittavaa apua ja hoitoa ja että hoitolaitoksen johtajalla ja henkilökunnalla on oikeus ryhtyä tiettyihin toimenpiteisiin, mukaan lukien voimankäyttö kohtuullisessa määrin, jos se on tarpeen, S. C:n pitämiseksi kyseisessä hoitolaitoksessa tai palauttamiseksi sinne.

53 HSE pyysi myös, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen määräys, jolla määrättiin 2.12.2011 S. C:n sijoittamisesta Englannissa sijaitsevaan suljettuun hoitolaitokseen, julistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa S. C:tä, jota edustaa hänen huoltajansa, A. C:tä ja paikallisviranomaista, jonka toimivaltaan mainittu hoitolaitos kuuluu, vastaan. Kyseinen hakemus tehtiin 24.2.2012.

54 High Court of Justice (England & Wales), Family Division julisti 8.3.2012 antamallaan määräyksellä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen 2.12.2011 antama määräys oli rekisteröity ja täytäntöönpanokelpoinen Englannissa ja Walesissa asetuksen 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Ilmoitus rekisteröinnistä lähetettiin HSE:lle, jotta se antaisi sen tiedoksi pääasian vastaajille.

55 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoitti vastauksessaan unionin tuomioistuimen selvityspyyntöön, että se on uudistanut 2.12.2011 annetun sijoitusmääräyksen useita kertoja eli 6., 9., 16. ja 21.12.2011; 11., 23. ja 27.1.2012; 3., 7., 9., 16. ja 24.2.2012 sekä 9.3.2012.

Ennakkoratkaisukysymykset

Ensimmäinen kysymys

56 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, kuuluuko jäsenvaltion tuomioistuimen määräys, jolla määrätään lapsen sijoittamisesta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan suljettuun hoito- ja kasvatuslaitokseen, mikä merkitsee suojelutarkoituksessa tapahtuvaa vapaudenriistoa määrätyksi ajaksi, asetuksen asialliseen soveltamisalaan.

57 Asetuksen johdanto-osan viidennestä perustelukappaleesta ilmenee, että kaikkien lasten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi tämä asetus kattaa kaikki vanhempainvastuuta koskevat tuomiot, mukaan luettuina lastensuojelutoimenpiteet (asia C-435/06, C, tuomio 27.11.2007, Kok., s. I-10141, 47 ja 48 kohta).

58 Asetuksen 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään, että sitä sovelletaan siviilioikeudellisissa asioissa ”vanhempainvastuun myöntämiseen, käyttämiseen, siirtämiseen, rajoittamiseen tai lopettamiseen”.

59 Asetuksen 2 artiklan 7 kohdan mukaan vanhempainvastuulla tarkoitetaan ”oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka liittyvät lapsen henkilöön tai omaisuuteen ja jotka jollakin luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on tuomioistuimen tuomion tai lain taikka voimassa olevan sopimuksen perusteella”. Tämä käsite, joka on määriteltävä laajasti (em. asia C, tuomion 49 kohta), kattaa muun muassa oikeuden lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuden, joista oikeudella lapsen huoltoon tarkoitetaan asetuksen 2 artiklan 9 alakohdan mukaan lapsesta huolehtimiseen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia, varsinkin oikeutta päättää lapsen asuinpaikasta. Asetuksen 2 artiklan 8 alakohdan mukaan vanhempainvastuunkantajalla tarkoitetaan ”ketä tahansa henkilöä, jolla on vanhempainvastuu lapseen nähden”. Sillä, että oikeus lapsen huoltoon on siirretty viranomaiselle, kuten pääasiassa, ei siis ole merkitystä.

60 Asetuksen 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua käsitettä siviilioikeudelliset asiat on tulkittava niin, että se voi sisältää myös toimenpiteitä, jotka jäsenvaltion oikeusjärjestyksessä ovat julkisoikeudellisia (em. asia C, tuomion 51 kohta). Unionin tuomioistuin on siis katsonut, että jäsenvaltion päätös, jossa on määrätty lapsen huostaanotosta ja sijoittamisesta sijaisperheeseen, joka asuu toisessa jäsenvaltiossa, kuuluu siviilioikeudellisten asioiden käsitteen alaan silloin, kun kyseinen päätös on tehty jäsenvaltion julkisoikeudellisen lastensuojelun yhteydessä (asia C-523/07, A, tuomio 2.4.2009, Kok., s. I-2805, 29 kohta).

61 Mainitun 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa säädetään, että kyseiset asiat voivat koskea ”lapsen sijoittami[sta] sijaisperheeseen tai hoitolaitokseen”.

62 Asetuksen 56 artikla koskee siis nimenomaisesti lapsen sijoittamista toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen.

63 Asetuksen 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tai 56 artiklassa ei tosin nimenomaisesti viitata jäsenvaltion tuomioistuinten päätöksiin sijoittaa lapsi jonkin toisen jäsenvaltion hoitolaitokseen silloin, kun kyseiseen sijoitukseen sisältyy vapaudenriiston hoidollisista ja kasvatuksellisista syistä käsittävä jakso. Mainittu seikka ei kuitenkaan ole omiaan sulkemaan kyseisiä päätöksiä asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Edellä mainitussa asiassa C annetun tuomion 30 kohdasta nimittäin ilmenee, että asetuksen 1 artiklan 2 kohtaan sisältyvä luettelo ei ole tyhjentävä ja että se on viitteellinen, kuten sanan ”erityisesti” käyttämisestä ilmenee.

64 Kuten kaikki asianosaiset ja unionin tuomioistuimelle huomautuksia esittäneet hallitukset tuovat esiin, hoitolaitokseen sijoittamisen käsitettä on tulkittava niin, että se kattaa myös suljettuun hoitolaitokseen sijoittamisen. Kaikki muut tulkinnat nimittäin estäisivät asetuksen soveltamisen niiden erityisen haavoittuvaisten lasten edun mukaisesti, jotka tarvitsevat mainitunlaista sijoitusta, ja ne olisivat asetuksen johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa ilmaistun tavoitteen, joka on taata kaikkien lasten tasapuolinen kohtelu, vastaisia.

65 Asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäämisestä on säädetty sen 1 artiklan 3 kohdassa. Mainitun säännöksen g alakohdassa asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jätetään vain ”lasten tekemien rikosten johdosta toteutetut toimenpiteet” ja näin ollen lapsen sulkeminen laitokseen rangaistuksena rikoksen tekemisestä. Tästä seuraa, että sijoitus, johon liittyy toimenpiteitä, joilla riistetään vapaus, kuuluu asetuksen soveltamisalaan silloin, kun kyseisestä sijoituksesta määrätään lapsen suojelemiseksi eikä rankaisemiseksi.

66 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että jäsenvaltion tuomioistuimen määräys, jossa määrätään lapsen sijoittamisesta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan suljettuun hoito- ja kasvatuslaitokseen, mikä merkitsee suojelutarkoituksessa tapahtuvaa vapaudenriistoa määräajaksi, kuuluu asetuksen asialliseen soveltamisalaan.

Toinen kysymys

67 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, mikä on asetuksen 56 artiklaan perustuvien velvollisuuksien ulottuvuus kuulemisen luonteen ja lapsen sijoituksen hyväksymismenettelyn osalta silloin, kun sijoituksesta seuraa vapauden riistäminen, kuten pääasiassa.

68 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että lähtökohtaisesti jäsenvaltion tuomioistuimen tehtävänä ei ole arvioida tietyn toisessa jäsenvaltiossa annetun sijoituksen hyväksymisen taustalla olevia seikkoja. Koska esillä oleva asia koskee toisessa jäsenvaltiossa kuin sijoitusta suunnittelevan tuomioistuimen jäsenvaltiossa sijaitsevaan suljettuun laitokseen sijoitetun sellaisen lapsen edun turvaamista, joka on erityisen haavoittuvaisessa tilanteessa, mainittu tuomioistuin pohtii Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 24 artiklan valossa, onko 56 artiklaa tulkittava niin, että siinä velvoitetaan jokainen jäsenvaltion tuomioistuin, joka aikoo määrätä lapsen sijoittamisesta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen, tarkastamaan, että se on saanut pätevän hyväksynnän kyseisen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta.

69 Tässä asiayhteydessä se pyrkii selvittämään, onko hyväksynnän osalta toimivaltaisen viranomaisen oltava elin, joka on nimenomaisesti nimetty sen jäsenvaltion antamalla toimella, jonka alaisuuteen kyseinen viranomainen kuuluu, ja joka pystyy varmistamaan sen, että kysymystä siitä, tarjoaako suunniteltu sijoitus lapselle asianmukaista hoitoa ja suojaa ja onko sijoitus lapsen edun mukainen, arvioidaan riippumattomasti. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että missään tapauksessa toimivaltainen viranomainen ei voi olla se hoitolaitos, johon sijoittamista suunnitellaan.

70 Tästä on todettava, että asetuksen 56 artiklan 1 kohdassa ilmoitetaan, että sen jäsenvaltion keskusviranomaisen tai sen muun toimivaltaisen viranomaisen, johon sijoittamista suunnitellaan, kuuleminen on pakollista, jos kyseisessä jäsenvaltiossa edellytetään viranomaisen toimintaa silloin, kun lapsi sijoitetaan siinä valtiossa. Jos mainitunlaista viranomaisten myötävaikutusta ei edellytetä, asetuksen 56 artiklan 4 kohdan mukaan on pakollista vain ilmoittaa asiasta sen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle, johon sijoittamista suunnitellaan.

71 Esillä olevassa asiassa Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on ilmoittanut, että julkisen elimen myötävaikutus on välttämätöntä silloin, kun lapsi sijoitetaan kyseisessä valtiossa, ja että lapsen sijoittaminen kyseisessä valtiossa on rinnastettavissa pääasiassa kyseessä olevaan sijoittamiseen.

72 Asetuksen 56 artiklan 2 kohdan mukaan päätös lapsen sijoittamisesta toiseen jäsenvaltioon voidaan tehdä ainoastaan, jos pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion ”toimivaltainen viranomainen” on hyväksynyt sijoittamisen.

73 Asetuksen 56 artiklan 1 kohdassa olevasta muotoilusta ”keskusviranomai[nen] tai sen muu – – toimivaltai[nen] viranomai[nen]”, ilmenee, että keskusviranomainen voi olla toimivaltainen viranomainen. Asetuksen 56 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu käsite ”toimivaltainen viranomainen” tarkoittaa siis joko ”keskusviranomaista” tai mitä hyvänsä kyseisen artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ”muuta toimivaltaista viranomaista”. Tästä seuraa, että asetuksen 56 artiklassa sallitaan tällä alalla sellaisen hajautetun järjestelmän käyttöönotto, joka käsittää useita toimivaltaisia viranomaisia.

74 Asetuksen 56 artiklaa on luettava yhdessä kyseisen asetuksen 53–55 artiklan kanssa.

75 Asetuksen 53 artiklassa säädetään siis siitä, että kukin jäsenvaltio nimeää keskusviranomaisen ”avustamaan – – asetuksen soveltamisessa” ja määrittää kyseisen viranomaisen alueelliset tai asiakohtaiset tehtävät. Asetuksen 54 artiklassa säädetään keskusviranomaisten tehtävät ja todetaan, että ne toteuttavat toimenpiteitä asetuksen soveltamisen parantamiseksi.

76 Asetuksen 55 artiklassa säädetään, että keskusviranomaisten on toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen tai sen pyynnöstä, jolla on vanhempainvastuu, tehtävä yhteistyötä yksittäisissä tapauksissa asetuksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Mainitun säännöksen d alakohdan mukaan keskusviranomaisten on ryhdyttävä suoraan taikka viranomaisten tai muiden elinten välityksellä kaikkiin asianmukaisiin toimiin sellaisten tietojen ja avun antamiseksi, joista on hyötyä tuomioistuimille asetuksen 56 artiklan soveltamisessa.

77 Asetuksen 53–56 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien ulkopuolella jäsenvaltioilla on harkintavaltaa hyväksymismekanismin suhteen.

78 Asetuksen 56 artiklan 3 kohdassa säädetään nimenomaisesti, että hyväksynnän saaminen määräytyy pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

79 Kuten erityisesti A. C. ja komissio ovat kuitenkin korostaneet, pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on huolehdittava siitä, ettei sen kansallinen lainsäädäntö vaaranna asetuksen tavoitteiden toteutumista eikä poista asetuksen tehokasta vaikutusta.

80 Asetuksen 56 artiklan 2 kohdan tarkoituksena on sallia yhtäältä se, että pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset hyväksyvät tai jättävät hyväksymättä kyseisen lapsen mahdollisen vastaanottamisen, ja toisaalta se, että pyynnön esittäneen jäsenvaltion tuomioistuimet varmistuvat ennen kuin ne tekevät päätöksen lapsen sijoittamisesta hoitolaitokseen siitä, että pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa toteutetaan kyseiseen valtioon sijoittamista koskevia toimia.

81 Kuten jo asetuksen 56 artiklan 2 kohdan sanamuodosta ilmenee, pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on pitänyt hyväksyä sijoittaminen ennen kuin pyynnön esittäneen jäsenvaltion tuomioistuin tekee päätöksen sijoittamisesta. Hyväksymisen pakottavaa luonnetta korostaa se, että asetuksen 23 artiklan g alakohdassa säädetään, että vanhempainvastuuta koskevaa tuomiota ei tunnusteta, jos 56 artiklassa säädettyä menettelyä ei ole noudatettu.

82 Jäsenvaltioiden on siis säädettävä asetuksen 56 artiklassa tarkoitettua hyväksyntää koskevista selvistä säännöistä ja menettelyistä oikeusvarmuuden ja nopeuden turvaamiseksi. Menettelyjen on erityisesti mahdollistettava se, että sijoittamista suunnitteleva tuomioistuin voi helposti yksilöidä toimivaltaisen viranomaisen ja toimivaltainen viranomainen voi viivytyksettä antaa tai evätä hyväksyntänsä.

83 Tältä osin on korostettava asetuksen 55 artiklaan perustuvan keskusviranomaisten roolin merkitystä. Asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi on olennaista, että keskusviranomaiset tekevät yhteistyötä toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen tai vanhempainvastuunkantajan pyynnöstä erityisesti sen varmistamiseksi, että pyynnön esittäneen jäsenvaltion tuomioistuimet saavat asetuksen 56 artiklan soveltamiseksi täsmälliset ja selvät tiedot.

84 Toisen jäsenvaltion tuomioistuimen tekemän sijoituspäätöksen hyväksymiseen toimivaltaisen jäsenvaltion viranomaisen käsitteestä on todettava, että sana viranomainen tarkoittaa lähtökohtaisesti julkisoikeuden piiriin kuuluvaa viranomaista.

85 Kaikki huomautuksia esittäneet asianosaiset ja hallitukset yhtyvät tähän tulkintaan.

86 Mainittu tulkinta seuraa myös jo itse asetuksen 56 artiklan sanamuodosta. Tietyissä asetuksen kielitoisinnoissa todetaan, että valtion viranomaisen hyväksyntää edellytetään. Toisissa asetuksen kielitoisinnoissa käytetään käsitteitä, jotka viittaavat hyväksynnästä vastaavan yksikön valtiolliseen luonteeseen. Asetuksen 56 artiklan 1 kohdassa viitataan lisäksi ”viranomaiseen”, jonka toimintaa edellytetään silloin, kun lapsi sijoitetaan siinä valtiossa.

87 On kuitenkin otettava huomioon jäsenvaltioissa vallitsevat toisistaan poikkeavat käsitykset siitä, mikä kuuluu julkisoikeuteen ja mikä ei, koska asetuksen 56 artiklan 3 kohdassa viitataan hyväksymismenettelyn yksityiskohtien suhteen pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion kansalliseen lainsäädäntöön.

88 On joka tapauksessa todettava, että hoitolaitoksen, joka ottaa vastaan lapsia hoitoon palkkiota vastaan, hyväksyntä ei yksinään voi olla asetuksen 56 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä. Sen riippumaton arviointi, onko ehdotettu sijoitus asianmukainen, on nimittäin keskeinen lapsen suojelutoimenpide, erityisesti jos kyseinen sijoitus merkitsee vapaudenriistoa. Hoitolaitos, joka hyötyy taloudellisesti sijoituksesta, ei voi tältä osin ottaa kantaa riippumattomasti.

89 Pääasian erityisolosuhteiden vuoksi, sellaisina kuin ne on kuvattu tämän tuomion 38–40 kohdassa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pohtinut sitä, onko silloin, kun sijoitusta suunnitellut tuomioistuin on perustanut päätöksensä ilmeiselle hyväksynnälle mutta ei ole onnistunut määrittämään sitä, oliko hyväksyntä toimivaltaisen viranomaisen antama, korjaaminen mahdollista, vaikka lapsen edun vuoksi sijoitus on jo toteutettu.

90 Istunnossa on korostettu sitä, että olisi toivottavaa, että lapsen edun vuoksi mainitunlainen jälkikäteinen korjaaminen sallittaisiin silloin, kun on osoitettu, että hyväksynnän saamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin mutta että tuomioistuin, joka on päättänyt sijoituksesta, on epävarma siitä, onko pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen pätevästi antanut asetuksen 56 artiklassa edellytetyn hyväksynnän. Kyse olisi siis vain menettelyn jonkin osa-alueen korjaamisesta.

91 Komissio on tuonut esiin tilanteen, jossa sijoituksesta päättänyt tuomioistuin oli luullut, että sillä on asetuksen 56 artiklassa tarkoitettu hyväksyntä, mutta väärinkäsityksen vuoksi se on tehnyt päätöksen, joka on mennyt pidemmälle kuin pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä salli. Tällaisessa tilanteessa komissio ei näe estettä sille, että asetusta tulkittaisiin niin, että täytäntöönpanomenettelyn kuluessa asiaa käsittelevä tuomioistuin lykkää asian käsittelyä ja että asetuksen 56 artiklassa tarkoitettu hyväksyntä olisi mahdollista saada tuolloin.

92 Tässä tilanteessa on tärkeää, että silloin, kun pyynnön esittäneen jäsenvaltion tuomioistuin on ratkaissut sijoittamisen toimivaltaisen viranomaisen ilmeisen hyväksynnän perusteella mutta kun asetuksen 56 artiklaan perustuvaan hyväksymismenettelyyn liittyvät tiedot synnyttävät epävarmuutta siitä, onko 56 artiklan vaatimuksia noudatettu täysimääräisesti, tuomioistuimen on mahdollista korjata tilanne jälkikäteen varmistuakseen siitä, että hyväksyntä on annettu pätevästi.

93 Jos sitä vastoin kyseisten keskusviranomaisten välistä kuulemista ei ole tehty ollenkaan tai pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä puuttuu kokonaan, hyväksynnän saamiseen tähtäävä menettely on aloitettava uudelleen ja pyynnön esittäneen jäsenvaltion tuomioistuimen on tehtävä uusi sijoituspäätös sen jälkeen, kun se on todennut, että hyväksyntä on saatu pätevästi.

94 On vielä täsmennettävä, että pääasiassa Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on ilmoittanut istunnossa, että – toisin kuin ennakkoratkaisupyynnössä oli ilmoitettu – pääasiassa kyseessä oleva suljettu hoitolaitos ei ole yksityisoikeudellinen laitos ja että sitä johtaa paikallisviranomainen, joten asetuksen 56 artiklassa edellytetty hyväksyntä oli pätevästi annettu.

95 Toiseen kysymykseen on siis vastattava, että julkisoikeudellisen toimivaltaisen viranomaisen on annettava asetuksen 56 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu hyväksyntä ennen lapsen sijoittamista koskevan määräyksen antamista. Se, että hoitolaitos, johon lapsi on tarkoitus sijoittaa, antaa hyväksyntänsä, ei riitä. Pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa, joissa sijoituksesta määrännyt jäsenvaltion tuomioistuin on epävarma siitä, onko pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio pätevästi antanut hyväksyntänsä, koska ei ole ollut mahdollista varmasti vahvistaa sitä, mikä toimivaltainen viranomainen kyseisessä valtiossa oli, jälkikäteinen korjaaminen on mahdollista sen varmistamiseksi, että asetuksen 56 artiklassa asetettua vaatimusta hyväksynnästä on noudatettu täysimääräisesti.

Kolmas ja neljäs kysymys

96 Kolmannella ja neljännellä kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy lähinnä, onko jäsenvaltion tuomioistuimen määräys, jolla määrätään lapsen tahdonvastaisesta sijoittamisesta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan suljettuun hoitolaitokseen, tunnustettava ja julistettava täytäntöönpanokelpoiseksi pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa ennen sen täytäntöönpanoa kyseisessä jäsenvaltiossa. Kansallinen tuomioistuin haluaa myös tietää, onko mainitunlaisella sijoitusmääräyksellä oikeusvaikutuksia pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa ennen kuin se on julistettu siellä täytäntöönpanokelpoiseksi.

97 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on vastauksena unionin tuomioistuimen Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 24 artiklan toisen kohdan ja työjärjestyksen 54 a artiklan nojalla esittämiin kysymyksiin ilmoittanut, että 2.12.2011 annettu määräys on rekisteröity ja julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa High Court of Justice (England & Wales), Family Division, Principal Registryn (Yhdistynyt kuningaskunta) 8.3.2012 antamalla määräyksellä.

98 HSE, S. C., A. C., Irlanti ja Saksan hallitus tuovat esiin, että asetuksen 21 artiklalla luodaan jäsenvaltion tuomioistuinten antamien ratkaisujen tunnustamista koskeva olettama kaikissa jäsenvaltioissa. Heidän mukaansa myöskään silloin, kun jäsenvaltion tuomioistuin suunnittelee alaikäisen lapsen sijoittamista määrätyksi ajaksi toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen ja kun se on saanut kyseisen valtion hyväksynnän asetuksen 56 artiklan mukaisesti, hakemuksen tekeminen kyseisen päätöksen julistamiseksi täytäntöönpanokelpoiseksi ei aina ole tarpeen, jotta päätöksellä on vaikutuksia pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa, mukaan lukien pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tilanne.

99 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja komissio katsovat sitä vastoin, että mainitunlaisella päätöksellä ei ole mitään vaikutusta ennen kuin pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuin on julistanut sen täytäntöönpanokelpoiseksi.

Tunnustaminen

100 Asetuksen 21 artiklan mukaan jäsenvaltiossa annettu tuomio on tunnustettava muissa jäsenvaltioissa vaatimatta minkään erityisen menettelyn noudattamista.

101 Kuten asetuksen johdanto-osan toisesta perustelukappaleesta ilmenee, oikeuden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaate on oikeudellisen yhteistyön kulmakivi (asia C-256/09, Purrucker, tuomio 15.7.2010, Kok., s. I-7353, 70 kohta).

102 Mainitun asetuksen johdanto-osan 21 perustelukappaleen mukaan vastavuoroisen tunnustamisen olisi perustuttava keskinäisen luottamuksen periaatteeseen.

103 Nimenomaan tämä keskinäinen luottamus on mahdollistanut sellaisen toimivaltaa koskevan sitovan järjestelmän käyttöönoton, jota kaikki asetuksen soveltamisalaan kuuluvat tuomioistuimet ovat velvollisia noudattamaan, ja sen, että samat valtiot ovat vastaavasti luopuneet omista ulkomaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanomääräyksiä koskevista kansallisista säännöistään vanhempainvastuuta koskevien tuomioistuinratkaisujen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan yksinkertaistetun menettelyn hyväksi (em. asia Purrucker, tuomion 72 kohta). Kuten kyseisen asetuksen 24 artiklassa täsmennetään, muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimet eivät voi tutkia sitä, miten ensimmäinen tuomioistuin on arvioinut toimivaltaansa. Asetuksen 26 artiklassa säädetään lisäksi, että tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.

104 Vanhempainvastuuta koskevan tuomion tunnustamatta jättämisen perusteet on lueteltu tyhjentävästi asetuksen 23 artiklassa. Mainitun 23 artiklan g alakohdan mukaan vanhempainvastuuta koskevaa tuomiota ei tunnusteta, jos asetuksen 56 artiklassa säädettyä menettelyä ei ole noudatettu.

105 Jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisu, jolla lapsi sijoitetaan toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen, tunnustetaan viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa, kunnes mainitussa toisessa valtiossa on mahdollisesti päätetty, ettei sitä tunnusteta.

106 Asiakirja-aineistosta ei ilmene, että taho, jonka etua asia koskee, olisi vaatinut sijoitusmääräyksen tunnustamatta jättämistä koskevan päätöksen tekemistä asetuksen 21 artiklan 3 kohdan nojalla.

Täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen tarpeellisuus

107 Asetuksen 28 artiklan 1 kohdassa todetaan, että ”vanhempainvastuusta jäsenvaltiossa annettu tuomio, joka on siinä jäsenvaltiossa täytäntöönpanokelpoinen ja on annettu tiedoksi, pannaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa, kun se asiaan osallisen hakemuksesta on siellä julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi”.

108 Asetuksen 28 artiklan 2 kohdan mukaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa rekisteröinti täytäntöönpanoa varten Englannissa ja Walesissa, Skotlannissa tai Pohjois-Irlannissa sen mukaan, missä ratkaisu on pantava täytäntöön, korvaa täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen.

109 S. C. on tuonut esiin, että asetuksessa ei yleisesti ottaen vaadita, että lapseen kohdistuva pakkokeino olisi julistettava täytäntöönpanokelpoiseksi. Mainitunlaista täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista edellytetään vain aikuisiin kohdistuvalta ratkaisun pakkotäytäntöönpanolta. Pääasiassa sekä S. C:n huoltaja että hänen äitinsä, joka on asiassa asianosaisena, ovat kuitenkin hyväksyneet sijoittamisen. Saksan hallitus on omaksunut istunnossa samankaltaisen lähestymistavan ja tuonut esiin, että toimenpiteet, joilla pyritään varmistamaan lapsen tahdon vastaisesti tehdyn päätöksen täytäntöönpano, eivät kuulu täytäntöönpanon käsitteen alaan.

110 Tästä on palautettava mieliin, että päätös, jolla määrätään lapsen sijoittamisesta suljettuun hoitolaitokseen, kuuluu vanhempainvastuun käyttämistä koskeviin ratkaisuihin. Pääasiassa lapsi on vastustanut tuomioistuimen määräystä, jolla on määrätty hänen sijoittamisestaan mainitunlaiseen hoitolaitokseen, koska hänen vapautensa riistetään vastoin hänen tahtoaan. Ennakkoratkaisupyynnön

esittänyt tuomioistuin korostaa lisäksi, että jos S. C. karkaisi suljetusta hoitolaitoksesta, johon hänet on sijoitettu, tarvittaisiin Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten apua, jotta hänet voitaisiin hänen itsensä suojelun vuoksi palauttaa pakkokeinoin kyseiseen hoitolaitokseen.

111 Päätös, jolla määrätään sijoittamisesta suljettuun hoitolaitokseen, koskee perusoikeuskirjan 6 artiklassa jokaiselle ja siis myös alaikäiselle tunnustettua perusoikeutta vapauteen.

112 On lisättävä, että tilanteissa, joissa vanhempainvastuuta käyttävät henkilöt ovat suostuneet lapsen sijoittamiseen suljettuun hoitolaitokseen, kyseisten henkilöiden kanta saattaa muuttua olosuhteiden muutosten vuoksi.

113 Tästä seuraa, että jotta asetuksessa tarkoitetun järjestelmän moitteeton toiminta voidaan varmistaa, lapseen kohdistuvan jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen, jolla määrätään hänen sijoittamisestaan toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan suljettuun hoitolaitokseen, pakkotäytäntöönpanon ennakkoedellytyksenä on, että mainittu päätös on julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi viimeksi mainitussa valtiossa.

114 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kuten myös HSE, S. C., Irlanti ja Saksan hallitus ovat kuitenkin kuvanneet pääasian erityiseen kiireellisyyteen liittyviä huoliaan, jotka koskevat täytäntöönpanomenettelyn kulkuun liittyvää ajanhukkaa. Englantiin sijoittamista suunniteltiin niiden mukaan vain sen vuoksi, ettei Irlannissa ollut mahdollisuutta sopivaan sijoittamiseen, eikä sitä lisäksi voitu viivyttää sen vuoksi, että oli olemassa suuri vaara kyseisen lapsen fyysisestä vahingoittumisesta.

115 Nämä perustelut nojautuvat lähinnä ajatukseen siitä, että toisessa jäsenvaltiossa päätetyn sijoittamisen täytäntöönpano jäsenvaltiossa ei voi kiireellisyyden ja lapsen edun vuoksi edellyttää sitä, että pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio julistaa pyynnön esittäneen jäsenvaltion tekemän sijoituspäätöksen täytäntöönpanokelpoiseksi. Vaatimus täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta uhkaa niiden mukaan rajat ylittävien sijoitusten tehokkuutta.

116 On kuitenkin todettava, että unionin lainsäätäjä on asetuksen III luvun 4 jaksossa nimenomaisesti luopunut nopeussyistä vaatimasta täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista kahteen ryhmään kuuluvilta ratkaisuilta eli tietyiltä lapsen tapaamisoikeutta koskevilta ratkaisuilta ja tietyiltä lapsen palauttamista edellyttäviltä ratkaisuilta. Täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen korvaa tietyiltä osin ratkaisun antaneen tuomioistuimen todistus, joka on näissä tapauksissa liitettävä näihin ryhmiin kuuluviin tuomioistuinratkaisuihin.

117 Näin ollen asetuksen 42 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun todistuksen antaminen tuomion antaneessa jäsenvaltiossa tunnustetaan ja se on automaattisesti täytäntöönpanokelpoinen toisessa jäsenvaltiossa, eikä sen tunnustamista ole mahdollista evätä (asia C-491/10 PPU, Aguirre Zarraga, tuomio 22.12.2010, Kok., s. I-14247, 48 kohta).

118 Asetuksesta ilmenee, että vain kyseisiin kahteen ryhmään kuuluvat nimenomaisesti mainitut ratkaisut voidaan tietyillä edellytyksillä panna täytäntöön jäsenvaltiossa, vaikkei niitä ole julistettu täytäntöönpanokelpoisiksi. Näin ollen täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevaa menettelyä on noudatettava muiden vanhempainvastuuta koskevien ratkaisujen osalta, jotka on pantava täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa.

119 Erityistä kiireellisyyttä ilmentävät olosuhteet eivät siis sellaisinaan voi johtaa siihen, että täytäntöönpanotoimet toisessa jäsenvaltiossa voisivat perustua päätökseen, jolla määrätään sijoittamisesta suljettuun hoitolaitokseen ja jota ei ole vielä julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi.

120 Asetuksen 56 artiklan 2 kohdassa säädetyllä hyväksymismenettelyllä ei voida korvata täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista. Näillä menettelyillä on nimittäin eri tarkoitus. Kun mainitussa säännöksessä tarkoitetun hyväksynnän tarkoituksena on poistaa esteet rajat ylittävältä sijoittamiselta,

täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisella mahdollistetaan suljettuun hoitolaitokseen sijoittamista koskevan päätöksen täytäntöönpano. Asetuksen 56 artikla ei myöskään edellytä tuomioistuimen osallistumista menettelyyn, koska toimivaltainen viranomainen voi olla hallintoviranomainen.

121 Sen estämättä, että unionin lainsäätäjä saattaa mahdollisesti päättää muuttaa asetusta vastatakseen niihin huoliin, joita useat huomautuksia esittäneet asiaan osalliset tahot ovat istunnossa ilmaisseet täytäntöönpanomenettelyn kulkuun liittyvästä ajanhukasta, on lopuksi tutkittava sitä, mitä mahdollisuuksia asetus tarjoaa sen tehokkaan vaikutuksen ja hyvän toiminnan turvaamiseksi tehokkaiden ratkaisujen löytämiseen tilanteessa, jossa rajat ylittävä sijoitus edellyttää erityistä nopeutta.

122 Tältä osin asetuksen 31 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että tuomioistuimen, jolle täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskeva hakemus on osoitettu, on annettava päätöksensä viipymättä, eikä henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, eikä lapsi voi menettelyn tässä vaiheessa esittää huomautuksia hakemuksen johdosta. Hakemus voidaan hylätä ainoastaan jollakin asetuksen 22, 23 ja 24 artiklassa mainituista tunnustamatta jättämistä koskevista perusteista. Tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.

123 Asetuksen 33 artiklassa säädetään, että kumpikin asianosainen voi hakea muutosta päätökseen, joka koskee hakemusta tuomion julistamisesta täytäntöönpanokelpoiseksi, yhden kuukauden kuluessa ilmoituksen tiedoksiannosta. Jos sen henkilön asuinpaikka, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, on toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa päätös täytäntöönpanokelpoisuudesta annettiin, muutoksenhakuaika on kaksi kuukautta siitä päivästä, kun päätös on annettu hänelle tiedoksi. Asetuksen 34 artiklassa säädetään, että muutoksenhakuun annettuun päätökseen saa hakea muutosta ainoastaan kunkin jäsenvaltion komissiolle asetuksen 68 artiklan mukaisesti toimittamassa luettelossa tarkoitettuja menettelyjä käyttäen.

124 Istunnossa on korostettu, että asetuksen 33 ja 34 artiklassa tarkoitettujen menettelyjen kesto voi olla huomattava ja että se voi näin ollen heikentää mainitun asetuksen tehokkuutta ja tehokasta vaikutusta.

125 Sen välttämiseksi, että täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta päätöksestä tehdyn valituksen lykkäävä vaikutus voisi vaarantaa asetuksen 31 artiklassa säädetyn viipymättä toimimista koskevan velvollisuuden, asetusta on tulkittava niin, kuten julkisasiamies on kannanotossaan esittänyt ja komissio on istunnossa ehdottanut, että sijoituspäätös tulee täytäntöönpanokelpoiseksi siitä hetkestä lukien, jolloin pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuin on mainitun 31 artiklan mukaisesti julistanut mainitun päätöksen täytäntöönpanokelpoiseksi.

126 Asetuksen sanamuoto ei ole esteenä mainitunlaiselle tulkinnalle. Asetuksen 28 artiklan 1 kohdassa nimittäin säädetään, että vanhempainvastuusta jäsenvaltiossa annettu tuomio pannaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa, kun se asiaan osallisen hakemuksesta on siellä julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi.

127 Asetuksen tulkinnassa ja soveltamisessa on otettava huomioon perusoikeuskirjan 24 artiklassa mainittu lapsen etua koskeva arviointiperuste. Lapsen etu voi kuitenkin edellyttää tilanteissa, joissa rajat ylittävä sijoittaminen on poikkeuksellisen kiireellinen, joustavan ratkaisun sallimista täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevan menettelyn keston ajaksi, jos siinä tapauksessa, ettei tällaista ratkaisua ole, päätöksen, jolla määrätään rajat ylittävästä sijoittamisesta, taustalla olevan päämäärän toteutuminen vaarantuisi ajan kulumisen vuoksi.

128 Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että – toisin kuin asetuksen 33–35 artiklassa säädetyssä menettelyssä, joka liittyy tuomioiden täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevaan hakemukseen – tuomion antanut tuomioistuin voi julistaa asetuksen III luvun 4 jakson (tapaamisoikeus ja lapsen palauttaminen) mukaisesti annetut tuomiot täytäntöönpanokelpoisiksi, eikä tämä riipu mistään muutoksenhakumahdollisuudesta tuomion antaneessa jäsenvaltiossa tai täytäntöön panevassa jäsenvaltiossa (asia C-195/08 PPU, Rinau, tuomio 11.7.2008, Kok., s. I-5271, 84 kohta).

129 Edellä esitetystä seuraa, että jottei asetuksen tehokasta vaikutusta poisteta, pyynnön esittäneen jäsenvaltion tuomioistuimen päätös täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta hakemuksesta on tehtävä erityisen nopeasti ja ettei mainitunlaisesta pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksestä tehdyillä valituksilla voi olla lykkäävää vaikutusta.

130 Asetuksen 20 artiklan 1 kohdassa säädetään sitä paitsi, että sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa lapsi on, voivat tietyissä olosuhteissa toteuttaa jäsenvaltion laissa säädettyjä väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia myös silloin, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuin on asetuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan pääasian. Koska kyseessä on poikkeus mainitulla asetuksella säädetystä toimivaltajärjestelmästä, mainittua säännöstä on tulkittava suppeasti (asia C-403/09 PPU, Detiček, tuomio 23.12.2009, Kok., s. I-12193, 38 kohta).

131 Tällaisia toimenpiteitä sovelletaan lapsiin, joiden asuinpaikka on jäsenvaltiossa mutta jotka oleskelevat tilapäisesti tai satunnaisesti toisessa jäsenvaltiossa ja ovat tilanteessa, joka voi vakavasti haitata heidän hyvinvointiaan, mukaan lukien heidän terveytensä tai kehityksensä, ja joka siis tekee perustelluksi toteuttaa välittömästi suojatoimenpiteitä. Tällaisten toimenpiteiden väliaikaisuus johtuu siitä, että asetuksen 20 artiklan 2 kohdan nojalla toimenpiteiden soveltaminen on keskeytettävä, kun jäsenvaltion tuomioistuin, joka on toimivaltainen tutkimaan pääasian, on toteuttanut soveltuviksi katsomansa toimenpiteet (em. asia A, tuomion 48 kohta).

132 Pääasiassa High Court of Justice (England & Wales), Family Division on antanut HSE:n pyynnöstä asetuksen 20 artiklan nojalla määräyksen, jossa määrättiin väliaikaisista toimenpiteistä ja turvaamistoimista, jotka olivat välttämättömiä S. C:n sulkemiseksi hoitolaitokseen siihen saakka, kunnes 2.12.2011 annetun määräyksen täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskeva menettely päättyy.

133 Kolmanteen ja neljänteen kysymykseen on vastattava, että asetusta on tulkittava niin, että jäsenvaltion tuomioistuimen määräys, jolla määrätään lapsen sijoittamisesta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan suljettuun laitokseen vastoin hänen tahtoaan, on ennen sen täytäntöönpanoa pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa julistettava täytäntöönpanokelpoiseksi kyseisessä jäsenvaltiossa. Jottei asetuksen tehokasta vaikutusta poisteta, pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuimen on tehtävä päätös täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta hakemuksesta erityisen nopeasti, eikä pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuimen tällaisesta päätöksestä tehdyillä valituksilla voi olla lykkäävää vaikutusta.

Viides ja kuudes kysymys

134 Viidennellä ja kuudennella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, edellytetäänkö asetuksen 56 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntää ja asetuksen 28 artiklassa tarkoitettua täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista joka kerta silloin, kun jäsenvaltion tuomioistuin, joka on määrännyt lapsen sijoittamisesta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen määräajaksi asetuksen 56 artiklan nojalla, antaa uuden määräyksen jatkaakseen mainitun sijoituksen kestoa.

135 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa määrätä sijoittamisesta väliaikaisesti mahdollisimman lyhyeksi ajaksi ja tarvittaessa uusia sijoitusmääräykset myös yhtä lyhyiksi ajoiksi, sen mielestä ei vaikuta mahdolliselta, että jokaisen uuden määräyksen osalta edellytettäisiin näiden määräysten hyväksymis- ja täytäntöönpanomenettelyn käyttämistä.

136 HSE, S. C. ja Irlanti katsovat, että vaikka asetuksen 28 artiklan soveltaminen olisi tarpeen pääasian kaltaisessa tilanteessa, sijoitusmääräyksen täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen ei ole tarpeen uudelleen jokaisen sijoitusaikaa pidentävän määräyksen osalta, koska alkuperäisen sijoitusmääräyksen täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista voidaan soveltaa myös kyseisen määräyksen voimassaolon jatkamiseen tai määräyksen uusimiseen.

137 Saksan hallitus, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja komissio sitä vastoin tuovat esiin, että pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä jokainen alkuperäisen sijoitusmääräyksen voimassaolon jatkamista koskeva määräys ainakin silloin, kun mainitun elimen alun perin antamaa hyväksyntää ei ole ilmaistu niin, että se kattaa mahdolliset voimassaolon jatkamiset, ja että sijoitusmääräyksen voimassaolon jatkamista koskeva määräys on joka tapauksessa julistettava täytäntöönpanokelpoiseksi pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa ikään kuin kyseessä olisi uusi määräys.

138 Tästä on palautettava mieliin, että tämän tuomion 81 kohdasta ilmenee, että jäsenvaltion tuomioistuin voi tehdä päätöksen lapsen sijoittamisesta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen vain, jos pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on ensin hyväksynyt kyseisen sijoittamisen. Tästä seuraa, että silloin, kun pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on antanut hyväksyntänsä toimivaltaisen tuomioistuimen ajallisesti rajaamalle sijoitukselle, mainitun sijoituksen voimassaoloa ei voida jatkaa ilman kyseisen viranomaisen antamaa uutta hyväksyntää.

139 Näin ollen silloin, kun – kuten pääasiassa – sijoitusta suunnitellaan hyvin lyhyeksi ajanjaksoksi, mainitulle sijoitukselle annetulla hyväksynnällä ei ole vaikutuksia kyseiselle sijoitukselle vahvistetun ajanjakson päätyttyä, ellei mainitun ajanjakson mahdollista jatkamista ole sallittu.

140 Näin ollen lapsen sijoittamista toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan suljettuun hoitolaitokseen suunnitteleva jäsenvaltion tuomioistuin voisi kunnioittaen mainitunlaisten sijoitusten tavoitetta, joka on määrätä suljetusta hoidosta rajoitetuksi ajaksi ja tarkastaa lyhyin väliajoin, onko suljettua hoitoa jatkettava vai ei, pyytää hyväksyntää riittävän pitkälle ajanjaksolle välttääkseen haitan, joka liittyy toistuviin lyhyitä ajanjaksoja koskeviin hyväksyntiin, eikä tämä mahdollisuus poista mainitun tuomioistuimen oikeutta lyhentää lapsen edun mukaisesti hänen sijoituksensa kestoa hyväksynnän kattamalla ajanjaksolla.

141 Täytäntöönpanomenettelystä on todettava, että silloin, kun jäsenvaltion tuomioistuimen päätös sijoittaa lapsi toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan hoitolaitokseen on julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi, täytäntöönpanotoimet voivat perustua täytäntöönpanokelpoiseksi julistettuun päätökseen vain päätöksestä itsestään ilmenevissä rajoissa.

142 Tältä osin tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) asiayhteydessä unionin tuomioistuin on todennut, että tuomiolle ei ole sitä täytäntöön pantaessa mitään syytä antaa oikeusvaikutuksia, joita sillä ei ole tuomiojäsenvaltiossa, tai vaikutuksia, joita ei olisi suoraan jäsenvaltiossa, jossa täytäntöönpanoa haetaan, annetulla samankaltaisella tuomiolla (asia C-420/07, Apostolides, tuomio 28.4.2009, Kok., s. I-3571, 66 kohta ja asia C-139/10, Prism Investments, tuomio 13.10.2011, Kok., s. I-9511, 38 kohta).

143 Jos sijoituspäätöksestä ilmenee, että sijoituksesta on määrätty vain tietyksi ajanjaksoksi, kyseinen päätös täytäntöönpanokelpoiseksi julistettunakaan ei voi olla perusteena sijoituksen pakkotäytäntöönpanolle pidemmäksi ajanjaksoksi kuin mainitussa päätöksessä on ilmoitettu.

144 Tästä seuraa, että jokainen uusi sijoituspäätös edellyttää uutta täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista.

145 Sijoituksesta määräävä tuomioistuin voi kuitenkin tarvittaessa tämän tuomion 140 kohdassa mainituin tavoin suunnitella sijoituksen määräämistä asianmukaiseksi ajanjaksoksi välttääkseen haitan, joka liittyy toistuviin ja lyhyttä ajanjaksoa koskeviin täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisiin, ja tarkastaa lyhyin väliajoin, onko sijoituspäätöstä muutettava täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen kattaman ajanjakson aikana.

146 Viidenteen ja kuudenteen kysymykseen on siis vastattava, että silloin, kun asetuksen 56 artiklan 2 kohtaan perustuva sijoituksen hyväksyntä on annettu tietylle ajanjaksolle, sitä ei voida soveltaa määräyksiin, joilla sijoituksen kestoa jatketaan. Tällaisessa tilanteessa on pyydettävä uusi hyväksyntä. Jäsenvaltiossa annettu sijoitusmääräys, joka on julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi jossakin toisessa jäsenvaltiossa, voidaan panna täytäntöön viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa vain mainitussa sijoitusmääräyksessä ilmoitetun ajanjakson osalta.

Oikeudenkäyntikulut

147 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Jäsenvaltion tuomioistuimen määräys, jossa määrätään lapsen sijoittamisesta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan suljettuun hoito- ja kasvatuslaitokseen, mikä merkitsee suojelutarkoituksessa tapahtuvaa vapaudenriistoa määrätyksi ajaksi, kuuluu tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 asialliseen soveltamisalaan.

2) Julkisoikeudellisen toimivaltaisen viranomaisen on annettava asetuksen N:o 2201/2003 56 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu hyväksyntä ennen lapsen sijoittamista koskevan määräyksen antamista. Se, että hoitolaitos, johon lapsi on tarkoitus sijoittaa, antaa hyväksyntänsä, ei riitä. Pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa, joissa sijoituksesta määrännyt jäsenvaltion tuomioistuin on epävarma siitä, onko pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio pätevästi antanut hyväksyntänsä, koska ei ole ollut mahdollista varmasti vahvistaa sitä, mikä toimivaltainen viranomainen kyseisessä valtiossa oli, jälkikäteinen korjaaminen on mahdollista sen varmistamiseksi, että asetuksen N:o 2201/2003 56 artiklassa asetettua vaatimusta hyväksynnästä on noudatettu täysimääräisesti.

3) Asetusta N:o 2201/2003 on tulkittava niin, että jäsenvaltion tuomioistuimen määräys, jolla määrätään lapsen sijoittamisesta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan suljettuun laitokseen vastoin hänen tahtoaan, on ennen sen täytäntöönpanoa pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa julistettava täytäntöönpanokelpoiseksi kyseisessä jäsenvaltiossa. Jottei asetuksen N:o 2201/2003 tehokasta vaikutusta poisteta, pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuimen on tehtävä päätös täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta hakemuksesta erityisen nopeasti, eikä pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuimen tällaisesta päätöksestä tehdyillä valituksilla voi olla lykkäävää vaikutusta.

4) Silloin, kun asetuksen N:o 2201/2003 56 artiklan 2 kohtaan perustuva sijoituksen hyväksyntä on annettu tietylle ajanjaksolle, sitä ei voida soveltaa määräyksiin, joilla sijoituksen kestoa jatketaan. Tällaisessa tilanteessa on pyydettävä uusi hyväksyntä. Jäsenvaltiossa annettu sijoitusmääräys, joka on julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi jossakin toisessa jäsenvaltiossa, voidaan panna täytäntöön viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa vain mainitussa sijoitusmääräyksessä ilmoitetun ajanjakson osalta.

Allekirjoitukset